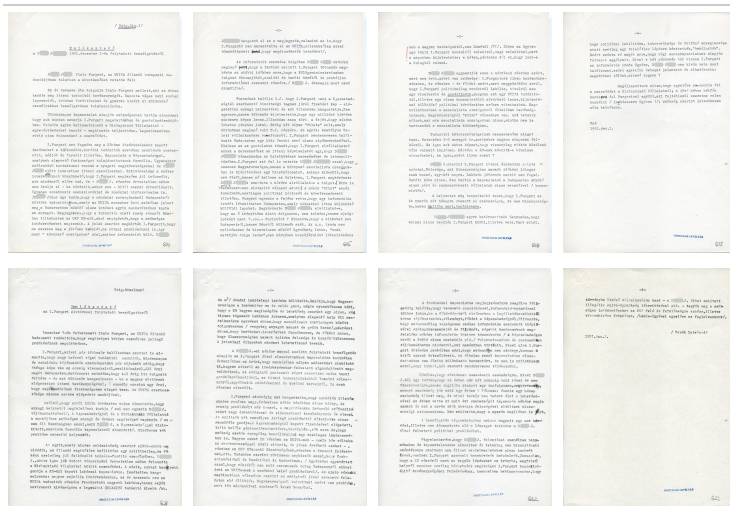

Egy gyanús elvtárs Rómából - A L'Unità tudósító esete 1981-ben ^[1]

„I. Furgeri nem fogadta meg a KB-ban ideérkezésekor kapott tanácsokat a tájékozódás, korábbi tudósítók esetében problémás csatornáit, módját és formáit illetően. Kapcsolata a Népszabadsággal, amelynek alapvető fontosságot tulajdonítottunk, formális. Ugyanakkor széleskörű kontaktusai vannak a nyugati nagykövetségekkel és D. J. előtt ismeretlen itteni személyekkel. Nyilvánvalóan a széles ismeretségi körnek köszönhető, hogy I. Furgeri meglepően jól informált, sok mindenről előre tud, de D. J. részére érthetetlen módon nem árulja el - ha kérdezik, akkor sem - kitől szerzi értesüléseit.”

A nyolcvanas évek elején egy kommunista testvérpárt központi lapjának tudósító-váltása Budapesten még nem jelentene különösebb izgalmat. A közölt dokumentumok révén viszont sok olyan mozzanat válik érzékelhetővé vagy hozható kapcsolatba a korszakkal, amelyek miatt érdemes nagyobb figyelmet szentelni e források tartalmának. Az érintett Olasz Kommunista Párt „státusza”, a nemzetközi munkásmozgalom kapcsolatait befolyásoló történelmi vita jellege (elsősorban az olasz párt által képviselt, megjelenített „eurokommunizmus”), az iratok keletkezésének ideje (1981 eleje, az ún. „kis-hidegháború” időszaka - többek között a lengyelországi szükségállapot kihirdetése előtti hetek), mind olyan tényezők, amelyek közvetve a történet részét alkotják.

A kommunista párt a 2. világháború utáni évtizedek meghatározó ellenzéki tényezője Olaszország történetében. A hetvenes évek derekára második legerősebb ellenzéki pártként történelmi eredményt ért el a parlamenti választáson. A „szocializmus olasz útjának” taktikai és stratégiai elemeit megfogalmazó és képviselő párt - a „testvéri kritika” jogát fenntartva - egy külön ún. harmadik utas szocializmus koncepció részeként többször konfrontálódott a kelet-európai pártok által képviselt gyakorlattal és elmélettel. A táboron belül ismétlődő politikai, gazdasági és társadalmi válságok hatására (1956. - Magyarország, 1968. - Csehszlovákia, 1980-1981. - Lengyelország) egyre mélyebb árok alakult ki a marxista-leninista eszmeiségű pártok között, eljutva odáig, hogy az OKP tulajdonképpen deklarálta a pluralista szocializmus koncepció létjogosultságát. Az *Enrico Berlinguer* főtitkár vezette OKP több nemzetközi kérdésben - így Afganisztán, a rakételepítések kérdése, a nagyhatalmaktól való egyenlő távolságtartás, a katonai tömbök felszámolása - a szocialista országok által hivatalosan képviseltéktől eltérő, kritikus véleményt fogalmazott meg a nyolcvanas évek elején.

Az iratok jelzete: MNL OL-M-KS 288. f. 32. cs. 1981/99. ő. e. -

A Magyar Szocialista Munkáspárt iratai, MSZMP Központi Szervei,

Külgügyi Osztály (Nemzetközi Pártkapcsolatok Osztálya), - Aláírás nélküli tiszttáza.

A Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP) vezetése - igazodva a moszkvai elvárásokhoz is - bírálta a parlamenti pluralista elemeket is magába foglaló eurokommunista irányzat egységbontlasztó tartalmait. Ugyanakkor az SZKP-nál sokkal türelmesebben, tisztázó viták segítségével kívánta megtartani a kiegyensúlyozott együttműködés kereteit. Ezekben az években, évtizedekben az olasz párt illetékesei budapesti megbeszéléseiket követően többször is pozitívan nyilatkoztak a „magyar elvtársak” türelmes, meghallgató attitűdjéről, megállapítva, hogy Budapesten szívesen folytatnak vitát, szemben más kelet-európai fővárosokkal.

A feljegyzések keletkezése előtti másfél év a lengyelországi válság körül kialakult viták jegyében zajlott az OKP és a kelet-európai pártok között. A szocializmus válságához vezető okok eltérő megítélése, a megoldást jelentő eszközök, utak hangsúlybeli eltérései miatt - moszkvai értelmezés szerint - az olasz párt az „imperialista propaganda” oldalára csúszott át, ezzel tulajdonképpen elárulva a „létező szocializmus” érdekeit, történelmi küldetését.

Az MSZMP dokumentumok között az első adat az új L'Unità-tudósító kinevezéséről 1981. február 4-én keletkezett, amelyben az OKP Vezetősége értesítette az MSZMP Központi Bizottságát a napilap szerkesztőségének döntéséről. (Italo Furgeri az addigi tudósítót, Luigi Marcolungot váltotta).

Az **első forrás** emlékeztetője D. J., a L'Unità tudósítója mellé beosztott tolmács által 1981. december elsején elmondottakat írja le. Eszerint Furgeri szinte mindenben eltért a külföldi - elsősorban a testvérpártok lapját képviselő - újságírók magatartásától és gondolkodásmódjától. Az ugyancsak *Verók Istvánné* jegyezte **második forrás** - a pár nappal később keletkezett tisztázó beszélgetésről - nem erősítette meg a konkrét vádak. Ennek ellenére - az MSZMP KB hivatalos „vonalát” kihagyva - felvetődött Furgeri esetleges visszahívásának lehetősége. Annak ellenére, hogy nem található közvetlen kapcsolat a közölt dokumentumokban leírtak és a későbbi történések között, az 1982 márciusában *Horn Gyula* által készített feljegyzés néhány megállapítása negatív irányba mozdíthatta Furgeri ügyét, budapesti tudósítói karrierjét: „*Italo Furgeri [...] a múlt év eleje óta dolgozik Budapesten. Önmagáról azt mondja, hogy nagy kedvvel végzi tudósítói tevékenységét. Mindennapos és sokoldalú tájékozódása eredményeként úgy érzi, már eljutott odáig, hogy átfogó képe van az ország viszonyairól, realitásairól. Jól érzi magát Budapesten. Határozott szándéka, hogy 4-5 évig itt dolgozik, feltéve - mondta - ha magyar részről elégedettek itteni munkájával. Ő személy szerint úgy érzi, hogy megbízatásának tisztességesen eleget tesz. Az Unita szerkesztősége minden esetre elégedett munkájával.*”

Tapasztalataink szerint Furgeri valóban rendkívül aktív. Az utóbbi időkben az Unita a korábbinál több írását közli le. Témái változatosak, a politikai, gazdasági és kulturális élet különböző területeit érintik. A témák feldolgozásában konkrétásra, objektivitásra törekszik. Írásai tartalmasak, általában jól érzékelteik fejlődésünk irányát, még ha értékelésével és feltételezéseivel nem mindig lehet egyetérteni.”

Horn a pozitív értékelés után néhány konkrét példával illusztrálta a kifogásolható munkamódszert és tartalmi megállapításokat: „*Nem ott szerzi információit, ahol indokolt lenne. A Népszabadságot - kezdettől fogva hangoztatott véleményünk figyelmen kívül hagyásával - nem használja bázisként az informálódáshoz.*”

Kritikai észrevételként rögzítette a L'Unità február 2-ai számában ^[2] megjelent tudósítás egyes megállapításait: a „magyar csoda” ára, hogy a munkavállalók 70%-ának van másodállása, a gazdasági csoda múlt időben értendő, mert egyre nehezebb a helyzet Magyarországon, ahol az egyik fő gond az alkoholizmus. Ráadásul Furgeri ezt adatokkal alátámasztva részletesen érzékeltette írásában.

Nem bizonyítható, hogy mennyiben befolyásolták a későbbi eseményeket ezek a megállapítások, de tény, hogy 1984 márciusában megszületett Rómában a döntés a L'Unità új tudósítójának személyéről.

Cimkék:

[Olaszország](#) ^[3]

[1981](#) ^[4]

[eurokommunizmus](#) ^[5]

[sajtó](#) ^[6]

[sajtótörténet](#) ^[7]

Kiadás: 15. évfolyam (2015) 6. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/politika/egy_gyanus_elvtars_romabol_a_lunit_tudosito_esete_1981ben.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/politika/egy_gyanus_elvtars_romabol_a_lunit_tudosito_esete_1981ben.html

[2] <http://archivio.unita.it/esploso.php?vperiodo=1&dd=02&mm=02&yy=1982&ed=Nazionale&nn=>

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/olaszország>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/1981>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/eurokommunizmus>

[6] <https://www.archivnet.hu/cimkek/sajtó>

[7] <https://www.archivnet.hu/cimkek/sajtotortenet>